

דף כה.

עין משפט א.

יו"ד סימן רלו פעיף א

א. "נפש כי תשבע לבטא בשפתים" היינו שנשבע בין על דבר שעבר כגון שאכל או לא אכל, ובין על דבר שהוא להבא כגון שאוכל ואינו אוכל או שלא אוכל ואכל.^ג

וה"ה נשבע בדבר שאין בו לא רעה ולא טובה כגון נשבע שזרקתי לים ולא זרק, או נשבע לזרוק ולא זרק.

ואפי' בדבר שאין בו ממש כגון נשבע שישן ולא אישן^ד או ישנתי ולא ישנתי, ואפי' בנשבע בדבר שאינו יכול לעשותו אלא ע"י אחרים, כגון שנתתי לפלוני או לא נתתי או אתן לפלוני או לא אתן, ואפי' נשבע על אחרים כגון נשבע שזרק פלוני צרור לים או שלא זרק, כל אלו הם שבועת ביטוי^ה הן, ואם שיקר בשבועתו חייב קרבן.

עין משפט ב.

יו"ד סימן רטו פעיף א

א. הנדר חל על דבר מצוה^ו כיצד, אם אמר קונם סוכה שאני יושב, או

ג. משנה בשבועות דף כ"ה ע"א, ושבועה שייכת על עצמו אבל נדר שייך על החפץ וע"כ השבועה חלה גם על שינה שאין בה ממש כי אוסר נפשו עליה. ובשבועה שלא אוכל היינו כל זמן שאפשר לו בלא אכילה דאל"כ הו"ל תיכף שבועת שוא כיון שאי אפשר לו בלא אכילה, כמ"ש בסי' רל"ב סעיף ה'. ט"ז.

ד. והיינו במפרש יום או יומיים, אבל ג' ימים או בסתם הוי שבועת שוא כדלקמן בסעיף ד'. וכתב הב"ח דאם נשבע בסתם ואמר שכוונתו היה על יום אחד הוי שבועת ביטוי ולא שבועת שוא.

ה. פי' שאלה נכללים בכלל נפש כי תשבע לבטא בשפתים וכו', והיינו כל דבר שבידו לעשותו דכתיב ביה להרע או להטיב, מה הטבה רשות אף הרעה רשות, דהיינו לעצמו כגון שאוכל או שלא אוכל, משא"כ דבר שביד אחרים וכן הרעה לאחרים אינה בפסוק של ביטוי אלא נכללים בשבועת שוא ואין שם קרבן אלא עבירה בידו, נמצא ששבועת בטוי חמורה דחייב עליה קרבן. ט"ז ס"ק ג'.

ו. ממשנה נדרים ט"ו ע"א, ורמב"ם פ"ג מנדרים, והטעם כיון שהוא אוסר החפץ עליו ולא עצמו על החפץ ואז אינו כנודר לבטל המצוה, שהרי לא קיבל על עצמו כלום ואין

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

לולב שאני נוטל אסור לישוב בסוכה וליטול לולב.

הגה: וי"א שהיו מלקיץ אותו על שנדר לבטל המצוה, ומתירין לו נדרו ומקיים המצוה ז.

הגה: וי"א דאין מלקות בנדר אלא רק בשבועת שוא ח וכן עיקר.

עין משפט ג. יו"ד סימן רלט פעיף ד

ד. ו. שבועה אינה חלה על דבר מצוה ט, בין שהוציאה בלשון שבועה שאמר כך: שבועה שלא אשב בסוכה בין שהוציאה בלשון נדר י שאמר ישיבת הסוכה עלי בשבועה.

הגה: ודוקא בנשבע על המצוה לבד אבל כולל חלה השבועה גם על דבר מצוה, וכמו שנתבאר בסי' רל"ו-רל"ח.

עין משפט ד. יו"ד סימן רלט פעיף ג

ג. ה. השבועה חלה על דבר שאין בו ממש כ כגון שנשבע שלא יישן או לא ידבר.

הגה: נידוי יש לו דין שבועה ל, וי"א דדנין בנידוי לחומרא מ שחל על כל דבר שחלה עליו שבועה, וכן על כל דבר שחל עליו הנדר.

מאכילין האדם דבר האסור לו, אבל בשבועה שאוסר עצמו על החפץ מלעשות הדבר לאו כל כמיניה להפקיע עצמו מחיוב המצוה. ט"ז וש"ך.

ז. וכך משמע באו"ח סי' תק"ע, וכן כתב הב"ח, וכתב הש"ך דכן עיקר.

ח. כתב הש"ך דהיו מ"מ מכין אותו מכת מרדות. ש"ך ס"ק ה'.

ט. ממשנה שבועות דף כ"ז ע"ב.

י. עיין בש"ך ס"ק י"ז.

כ. כיון שהוא אוסר את גופו על הדבר ולא החפץ עליו, וגופו יש בו ממש לא כן בנדר.

ל. ב"י בסוף סי' ר"ו.

מ. כתב הש"ך דשמתא וחרם ונידוי נותנים עליהם חומר נדרים ושבועה.

עין משפט ה.

יו"ד סימן ריג פעיף א

א. הנדרים אין חלין על דבר שאין בו ממש^ב, ע"כ אם אמר קונם שאני מדבר עמך או שאני עושה לך או שאני מהלך לך או שאני ישן עמך אינו נדר, וה"ה אם אמר דיבורי או עשיתי או הליכתי אסורים עליך ושינה אסורה עלי אינו נדר רק מדרבנן^ב צריך שאלה.

א. ב. לפ"ז ראובן האוסר עליו תפילתו של שמעון צריך שאלה מדרבנן, אבל אם אמר קונם פי^ע המדבר עמך או קונם ידי העושות עמך, או קונם רגלי מהלכות לך או קונם עני בשינה הוי נדר גמור מן התורה, כ"ש אם יאמר יאסר עליך פי לדבורי, או ידי לעשייתי ורגלי להלוכי.

הגה: האומר דיבור פי עליך או נטילת אבן עלי י"א דהוי נדר כיון שהזכיר הפה^ב או האבן.

עין משפט ז.

יו"ד סימן רלו פעיף ד

ה. ו. נשבע לשנות הידוע כגון על איש שהוא אשה חייב משום שבועת שוא, וכן נשבע על שנים שהם שנים דבר שהוא ידוע לכל שהם שנים, וכן אם נשבע על דבר שא"א לעשותו כגון שלא אישן ג' ימים או נשבע שלא יאכל ז' ימים, או נשבע שלא יאכל מכל פירות שבעולם הרי זה שבועת שוא ומלקין אותו, וישן לאלתר ואוכל לאלתר^ז.

הגה: נשבע בסתם שלא יישן ושלא יאכל הוי כאילו נשבע שלא יעשה לעולם

ג. מברייאת בשבועות כ"ה ע"א, ונדרים דף י"ד ע"ב. ומשנה נדרים י"ד ע"ב וכאוקימתא דרבינא.

ס. וכתב הש"ך דנפ"מ בין נדר דאורייתא לדרבנן דאם צריך לנהוג איסור כימים שנהג בהם היתר. והיינו שמדרבנן צריך שאלה אפי' בדבר שאין בו ממש, ופותחין לו פתח ממקום אחר. ש"ך ס"ק ג'.

ע. ממשנה נדרים י"ג ע"ב.

פ. אף שהדיבור אין בו ממש כיון שהזכיר החפץ גם כן חל הנדר. ש"ף ס"ק ו'.

צ. דהנשבע שלא יאכל שבעה ימים הוי כנשבע להמית עצמו והוי כנשבע לבטל המצוה. ט"ז ס"ק ט'.

והוי שבועת שוא.

יו"ד סימן רלו פעיף א
עיין לעיל עין משפט א

עין משפט זז.

דף כה :

יו"ד סימן רלו פעיף ה

עין משפט א.

ה. ז. נשבע שראה גמל פורח באויר הרי זו שבועת שוא.

הגה: הנשבע על דבר שהוא גוזמא קצת כדי להחזיק דבריו לא הוי שבועת שוא ק.

ה. ח. אמר שבועה שלא אוכל מצה אסור לאכול מצה בליל פסח ר, אבל אמר שבועה שלא אוכל מצה בליל פסח לוקה ש ואוכל מצה בליל פסח.

וה"ה אם אמר שבועה שלא אשב בצל אסור לישב בצל סוכה, אבל אמר שבועה שלא אשב בצל סוכה ה לוקה ויושב בצל סוכה.

הגה: מה ששבועה חלה על דבר מצוה בכולל היינו דוקא במצוות עשה אבל במצוות לא תעשה לא חלה גם בכולל א.

ק. והט"ז חולק על דין זה וכתב שאין לו שורש ועיקר.

ר. דשבועה חלה לבטל המצוה בכולל בשב ואל תעשה, מתוך שחלה על כל ימות השנה חלה ג"כ על מצת ליל הפסח וכן על סוכת מצוה. והוא מירושלמי.

ש. משום שבועת שוא.

ת. והלבוש כתב דצריך שיאמר בצל סוכת מצוה, אבל בצל סוכה סתם חלה השבועה.

א. והש"ך כתב דהחילוק הוא אם זה בקום ועשה אינה חלה כגון שנשבע לאכול נבילות ושחוטות אינה חלה שאין אומרים לאדם עמוד ותחטא כדי לקיים שבועתך, אבל בשב ואל תעשה חלה ג"כ השבועה גם במצות לא תעשה בכולל, וכ"כ הרמב"ם והוא מש"ס פ"ג דשבועות. ש"ך ס"ק ט"ו.

עין משפט ב.

יו"ד סימן רלו סעיף ב

ב. יש דברים שאפי' שיקר בהם בשבועתו אינו חייב קרבן כגון שנשבע לקיים המצוה ולא קיים אותה^ב, או נשבע להרע לפלוני כגון להכותו או לקללו^ג.

הגה: אם נשבע להכות עצמו אע"פ שאינו רשאי לחבול בעצמו חלה השבועה^ד.

ב. ג. נשבע שחבירו יעשה דבר פלוני כגון שיזרוק פלוני צרור לים או שלא יזרוק וכיוצא בזה, הגם ששיקר בהם ואינו חייב קרבן^ה עבירה ישנה בכל דבר שמשקר בשבועתו.

ב. ד. אין לאדם לישבע שחבירו יעשה שום דבר שאינו ברשותו שיעשנו, ואין חבירו מחוייב לעשותו אלא א"כ יקבל שבועתו שיאמר אמן או דבר כעין אמן כגון הן, או יענה מחוייב אני בשבועה זו, ואע"פ שאין האחרים מחוייבים בשבועתו בלא שקיבלו עליהם מ"מ אם קיימו דבריו הרי אלו משובחים^ו.

הגה: כ"ש שהנשבע בעצמו צריך לקיים שבועתו אם אפשר אע"פ שבתחילה היתה שבועת שוא, כגון שנשבע לישא אשה פלונית דשמא לא תתרצה והוי שבועת שוא, מ"מ כשהיא רוצה צריך לקיים שבועתו^ז.

ב. ממשנה וברייתא שם בשבועות דף כ"ז ע"א, שבמצוה אין בידו לעבור עליה, וכיון שאין בידו בלאו, אין בידו ג"כ בהן, וע"כ לא הוי שבועת בטוי אלא שבועת שוא. ט"ז ס"ק ד'.

ג. שגם זה אין בידו להרע לו.

ד. כיון שאין איסורו מן התורה אלא מדרבנן ושבועה חלה עליו, כמו בסי' רל"ט סעיף י'. ש"ך ס"ק ג'.

ה. כיון שאין בידו לא הוי שבועת בטוי.

ו. כדי שלא להרגילו להוציא שבועה לשוא. ש"ך ס"ק ו'.

ז. ואם אינה רוצה הוא חייב משום שבועת שוא, דבשעה שנשבע שישאנה נשבע לשוא דאין זה בידו שתרצה לינשא לו. ט"ז.

וי"א דבכה"ג לא הוי שבועת שוא אלא שבועת ביטוי^ה שהנשבע ליתן דבר לחבירו והוא אינו רוצה לקבלו פטור משבועתו, ע"כ ה"ה אם אינה רוצה לינשא לו פטור משבועתו וע"כ לא הוי רק שבועת ביטוי.

עין משפט ד. יו"ד סימן רלו פעיף ד

ה. ו. נשבע לשנות הידוע כגון על איש שהוא אשה חייב משום שבועת שוא, וכן נשבע על שנים שהם שנים דבר שהוא ידוע לכל שהם שנים, וכן אם נשבע על דבר שא"א לעשותו כגון שלא אישן ג' ימים או נשבע שלא יאכל ז' ימים, או נשבע שלא יאכל מכל פירות שבעולם הרי זה שבועת שוא ומלקין אותו, וישן לאלתר ואוכל לאלתר^ט.

הגה: נשבע בסתם שלא יישן ושלא יאכל הוי כאילו נשבע שלא יעשה לעולם והוי שבועת שוא.

ה. מריב"ש ועיין במש"כ הש"ך בס"ק ח'.

ט. דהנשבע שלא יאכל שבעה ימים הוי כנשבע להמית עצמו והוי כנשבע לבטל המצוה. ט"ז ס"ק ט'.